

Kıyas Nedir?

Çalışma Kağıdı

Kıyas, mantıkta, iki öncülden (önermeden) hareketle zorunlu olarak bir sonuç (yeni önerme) çıkarma işlemidir.

Sorular

- Aşağıdakilerden hangisi kıyasın temel bir özelliği değildir?
A) İki öncülden oluşur.
B) Sonucu zorunlu olarak çıkarır.
C) Öncüllerin doğru olması sonucu daima doğru yapar.
D) Öncüllerden biri yanlışsa sonuç yanlış olmak zorundadır.
- Bütün meyveler lezzetlidir. Elma bir meyvedir. Bu kıyasın sonucu nedir?
A) Elma lezzetlidir.
B) Elma lezzetli olmayabilir.
C) Tüm lezzetli şeyler meyvedir.
D) Elma bir meyve değildir.
- Aşağıdakilerden hangisi 'eksik terimli kıyas' (enthymeme) için söylenebilir?
A) Her zaman iki öncülü vardır.
B) Sonucu açıkça belirtmez.
C) Bir öncülü örtük (gizli) kabul edilir.
D) Her zaman geçerli bir sonuç verir.
- Verilen önermelerden bir kıyas oluşturun: Bütün insanlar ölümlüdür. Sokrates bir insandır.
- Bir olumlama ve bir olumsuzlama önermesiyle kıyas yapın: Bazı öğrenciler başarılıdır. Ali bir öğrencidir.
- İki olumsuz önermeden kıyas yapmaya çalışın: Hiçbir kuş memeli değildir. Kedi bir memelidir.
- Tanımla: Kıyas nedir?
- Tanımla: Kıyasın temel öğeleri nelerdir?
- Tanımla: Kıyas türleri nelerdir?

Cevap Anahtarı

1. D) Öncüllerden biri yanlışsa sonuç yanlış olmak zorundadır. — Öncüllerden biri yanlış olsa bile, mantıksal yapısı gereği doğru bir sonuç çıkabilir (ancak bu durum, kıyasın geçerliliğini değil, öncüllerin doğruluğunu sorgular). Kıyasın geçerliliği, öncüller doğruysa sonucun da zorunlu doğru olmasıdır.
2. A) Elma lezzetlidir. — Bu klasik bir tümel evetlemeli kıyastır. Birinci öncül (bütün meyveler lezzetlidir) ve ikinci öncül (elma bir meyvedir) doğru kabul edildiğinde, sonuç (elma lezzetlidir) zorunlu olarak çıkar.
3. C) Bir öncülü örtük (gizli) kabul edilir. — Eksik terimli kıyas, günlük dilde sıkça kullanılan, bir öncülü varsayılan veya açıkça söylenmeyen kıyas türüdür.
4. 1. Öncül 1: Bütün insanlar ölümlüdür. 2. Öncül 2: Sokrates bir insandır. 3. Sonuç: O halde Sokrates ölümlüdür.
5. 1. Öncül 1: Bazı öğrenciler başarılıdır. 2. Öncül 2: Ali bir öğrencidir. 3. Sonuç: O halde Ali başarılı olabilir. (Bu kıyas kesin sonuç vermez, olasılık belirtir.)
6. 1. Öncül 1: Hiçbir kuş memeli değildir. 2. Öncül 2: Kedi bir memelidir. 3. Sonuç: Bu iki öncülden geçerli bir sonuç çıkarılamaz. Çünkü öncüllerin yapısı gereği zorunlu bir bağ kurulamaz.
7. İki veya daha fazla önermeden yeni bir önerme çıkarma akıl yürütme biçimi.
8. İki öncül (birinci ve ikinci öncül) ve bir sonuç.
9. Tümel evetlemeli (Aristoteles'in klasik kıyası), tümel evetlemeli olmayan, eksik terimli (enthymeme) gibi türleri vardır.

Bounlu

Tüm kartlar, adım adım çözümler ve AI hoca desteği Notek uygulamasında.
Sınav tarihlerini Promy otomatik hatırlatıcıya çevirir.